

Rastko Stojanović 1926-1972

Rođen je 26. novembra 1926. godine u Beogradu.

Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Beogradu, gde je maturirao 1945. godine. Iste godine se upisao na tadašnji Filozofski fakultet Beogradskog univerziteta na II grupu predmeta-Primenjena matematika. Posle reforme i podele Filozofskog fakulteta postao je student Matematičke grupe nauka sa mehanikom kao specijalnošću, na kojoj je diplomirao u junu 1949. godine sa srednjom ocenom 9,15.

Vreme od 1949. do 1953. provodi u zvanju profesora srednje škole dodeljenog na rad u Tehničkoj velikoj školi u Beogradu, gde drži vežbe iz predmeta matematika I i matematika II. Od 1953. do 1956. godine nalazi se u istom zvanju na Katedri mehanike i astronomije Prirodno-matematičkog fakulteta u Beogradu da bi 1956. bio postavljen za asistenta za predmet racionalna mehanika na istom fakultetu. Doktorski ispit je položio 1955. godine. Za docenta je prvi put izabran 1958. godine, a za vanrednog profesora 1968. za predmet racionalna mehanika na Katedri za mehaniku Prirodno-matematičkog fakulteta.

Rastko Stojanović je počeo da se bavi naučnim i pedagoškim radom odmah po diplomiranju. Prvi naučni rad objavljen mu je 1952. godine. U periodu od 1952-1958. godine objavio je 9 naučnih radova u stranim i domaćim časopisima. U tom periodu bavi se problemima geometrizacije mehanike i mehanikom diskretnih sistema koristeći pri tome tenzorski račun kao novu matematičku metodu čime pokazuje širinu primene ove metode.

Godine 1958. počinje da se bavi problemima mehanike kontinuuma i to u novim oblastima ove discipline u kojoj, svojim izuzetnim poznavanjem tenzorskog računa i diferencijalne geometrije, daje veliki doprinos. Bavio se problemima formiranja nelinearnih konstitutivnih relacija, radio na razvijanju teorije inkompatibilnih deformacija, na problemu plastičnog tečenja materijala, spregnutim elektro-magnetno-termomehaničkim efektima. U svim ovim radovima se iskazuje interes za uticaj naponskih spregova, odnosno nesimetričnosti tenzora napona na deformacije.

Kada govorimo o periodu posle 1958. godine, možemo reći da je dr Rastko Stojanović proveo godinu dana kao nosilac stipendije "Richard - Merton - Gastprofessur" na Tehničkom univerzitetu u Štutgartu (Nemačka). Tamo je proširio svoja istraživanja i uspostavio lične veze sa mnogim poznatim svetskim naučnicima koji su se bavili srodnim problemima. Ovde treba istaći da je on bio jedan od retkih naših naučnika toga vremena koji je svoj naučni i stručni ugled u svetu stekao radeći u našoj zemlji, u Beogradu, pa je tako svetskoj naučnoj javnosti skrenuo pažnju na Beograd i učinio mnogo da takozvana Beogradska škola mehanike stekne ugled u svetu.

Po povratku u Beograd, dr Rastko Stojanović je stvorio tim naučnih istraživača, sastavljen od asistenata, docenata i profesora sa više fakulteta Beogradskog univerziteta, a kasnije i sa ostalih univerziteta iz naše zemlje, formirajući tako 1962. godine Seminar za reologiju. Ovaj Seminar traje i danas i u njemu su učestvovali mnogi istraživači baveći se raznim problemima reologije.

Plodna karijera profesora Stojanovića tragično je prekinuta u saobraćajnoj nesreći u njegovoj 46. godini. U toku svoje karijere bio je rukovodilac u izradi 7 doktorskih i 3 magistarske teze, a u trenutku smrti jedne doktorske i dve magistarske teze. U inostranstvu je po pozivu gostovao 5 puta, učestvovao u saopštenjima na 9 međunarodnih kongresa i konferencija, na većini domaćih. Bio je neprekidno od 1959. godine recenzent u časopisu *Zentralblatt für Mathematik* i u njemu dao 150 recenzija, a u časopisu *International Journal for Solids and Structures* (urednik prof. G. Herrmann sa Stanfordskog univerziteta, izdavač P. Press, Oxford) bio je član savetodavnog uređivačkog odbora. Bio je član Jugoslovenskog društva za mehaniku od njegovog osnivanja 1954. godine, njegov sekretar od 1962. do 1970, a kasnije i predsednik Upravnog odbora. Veliki broj njegovih radova je citiran u stručnoj literaturi, neke jednačine u teoriji dislokacija nose naziv Stojanovićeve jednačine, dok prof. Hjuston (R. L. Huston) sa Univerziteta u Sinsinatiju, Ohajo, za jedan njegov rad kaže: "... an ingenious method ... suggested by Stoyanovitch in 1960." Objavio je 40 naučnih radova u domaćim i stranim publikacijama, 1 monografiju (druga je bila u pripremi), 4 stručna rada, 6 autorizovanih skripti i užbenika, a 7 njegovih radova je bilo primljeno za štampu ili u štampi u trenutku smrti.

Dobio je Oktobarsku nagradu Beograda 1969. godine za rad pod naslovom *Dislokacije u generalisanom Cosserat kontinuumu*.

Svojim radom profesor Rastko Stojanović je mnogo doprineo razvoju mehanike na našim prostorima kao i razvoju mladih neafirmisanih kolega svojom nesebičnom podrškom i stalnim podsticanjem na rad.

Interesantno je pomenuti da je Rastko Stojanović bio vrsni alpinista. Ponosio se svojim alpinističkim uspesima i to se dobro vidi iz jedne njegove kratke biografije koju je sam pisao povodom jednog svog reizbora. On piše: "Načelnik sam alpinističkog odseka Planinarsko-smučarskog saveza Beograda neprekidno od 1953. godine. Aktivan sam alpinistički instruktor, vodio sam veliki broj zimskih i letnjih alpinističkih tečajeva i veći broj uspona u zemlji i inostranstvu. Kvalifikovani sam alpski vodič od 1967. godine, jedini koji ne živi u Sloveniji".

Rastko Stojanović je bio čovek modernih shvatanja u nauci, vredan i plodan stvaralac i težio je vrhu i u nauci kao i u svojoj velikoj strasti, alpinizmu.

Priredila Smilja Milanović-Lazarević

Preuzeto iz Spomenice 130 godina Matematičkog fakulteta